GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe treĭ lunĭ 3 fior.

România și străinătate:

Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 9. Mercurĭ, 14 (26) Ianuariu. 1887.

Brașovŭ, 13 Ianuariu 1887.

Nicĭ discursurile rostite în ultimele ḍile cu ocasiunea desbaterei bugetare în camera din Pesta n'au produsŭ vr'o ideă nouă mântuitóre. S'a vorbitŭ érășĭ multŭ de economiă, de îmbunătățirea administrațiunei financiare, de urcarea dărilorŭ indirecte, a impositelorŭ pe transportŭ, de conversiune ș. a. Cei mai mulțĭ vorbitorĭ, chiar și unii din partida tisaistă, au convenitŭ în părerea, că situațiunea s'ar ușura fórte multŭ décă Ungaria ar ajunge în posițiune de-a dispune de dările indirecte și de veniturile vamale liberŭ și independentŭ. Câtŭ pentru oposiția, acésta — cum ḍise unulŭ dintre deputații carĭ nu facŭ parte din nicĭ o partidă — șĭ-a înscrisŭ în programŭ cuvintele: josŭ cu Tisza! Numai dela căderea lui Tisza și a sistemului lui de guvernare mai aștéptă oposiționalii ungurĭ scăpare. Pentru schimbarea parțială a sistemului în unele resorturĭ ministeriale a pledatŭ chiar și „liberalulŭ“ Horvath, dovadă că chiar tiszaiștii simtŭ că trebue sĕ se schimbe ceva.

Tiszaistii, precum scimŭ, s'au încercatŭ sĕ apere guvernulŭ ḍicêndŭ, că elŭ s'a lăsatŭ sĕ fiă împinsŭ de curentulŭ opiniunei publice trecêndŭ cu cheltuelile peste bugetŭ. Deputatulŭ Fenyvessy din stânga moderată le-a rĕspunsŭ fórte nimeritŭ ḍicêndŭ, că de câte orĭ a fostŭ în țéră câte unŭ curentŭ sănătosŭ, guvernulŭ nu l'a băgatŭ în sémă, pe când din contră a esecutatŭ lucrurĭ pe carĭ nimenea nu le doresce. Unŭ regulamentŭ de serviciu alŭ funcționarilorŭ și jurisdicțiunea curiei în afacerĭ electorale o doresce de multŭ țéra, dér guvernulŭ tace la acésta; pentru aceea însĕ ne-a dusŭ în Bosnia, zidesce unŭ parlamentŭ care costă 20 milióne și a făcutŭ sĕ i se voteze pensiunĭ.

Acusărilorŭ îndreptate contra guvernului le-a pusŭ coróna Gabriel Ugron, acestŭ „Demostene alŭ stângei estreme“ — cum îlŭ numesce ironicŭ „Pester Lloyd.“

„La noi — ḍice Ugron — nu póte înainta nimenĭ, care are cunoscințe speciale și caracterŭ curatŭ, pentru că la noi ajungŭ fișpanĭ proprietarii scăpătațĭ și esistențele desperate, și ei capĕtă funcțiunile. Vorbițĭ de corupțiune, atuncĭ ar trebui sĕ vĕ gândițĭ că corupțiunea a adus'o în țéră însușĭ guvernulŭ, ca sĕ se adeverĕscă vechiulŭ cântecŭ, că „Tisa duce celŭ mai multŭ noroiu cu sine.“ Esistă o strînsă legătură între ministrulŭ-președinte și între actuala eră de guvernare. Décă ministrulŭ-președinte este mare oratorŭ, dér nu e în stare sĕ construéscă corectŭ o propozițiune, nicĭ că se póte aștepta dela dênsulŭ ca sĕ organiseze statulŭ. Nicĭ n'a servitŭ țĕrii, ci numai intereselorŭ partidei sale și a guvernatŭ țéra cu apucăturĭ micĭ și cu glume. Partida guvernului póte ḍice că îșĭ are încă rêndurile strînse, acésta însĕ sună tocmai așa, ca și cum ouĕle stricate arŭ ḍice că suntŭ încă la olaltă. Da, suntŭ la olaltă, se simtŭ bine, dér din ele nu va rĕsări nicĭodată viéță nouă. Ministrulŭ-președinte este la noi cu atâtŭ mai responsabilŭ, cu câtŭ membrii cabinetului se schimbă mereu și apoi sciutŭ este, că panclica (vermele) numai atuncĭ se póte stêrpi, când capulŭ ei va fi scosŭ din trupŭ.“

A mai asĕmĕnatŭ oratorulŭ stângei estreme partida guvernului și cu bestiele dintr'o menageriă, care pe timpulŭ câtŭ li se dă hrană suntŭ blânde, dér îndată ce 'șĭ-au căpĕtatŭ hrana, érășĭ devinŭ sĕlbatice contra stăpânului lui. Pentru aceste grațiositățĭ, Gabriel Ugron șĭ-a căpĕtatŭ dela fóia nemțéscă a guvernului epitetulŭ de „Sĕcuiu necioplitŭ“.

S'a făcutŭ, se'nțelege ca totdéuna, și multă politică esterióră. Rușii au jucatŭ primulŭ rolŭ. Observarea unuia dintre deputații stângei, Herman, că pacea Europei depinde de tónele Țarului, a provocatŭ chiar o mică protestare a președintelui, chemândŭ pe vorbitorŭ la ordine și ḍicêndŭ că nu se cuvine a face asemenĭ asertțiunĭ în parlamentŭ,—față cu monarchulŭ unui statŭ, cu care „trăimŭ în pace“, — pe temeiulŭ unorŭ scirĭ ḍiaristice desmințite.

Stânga estremă e convinsă, că Ungaria numaĭ așa se va puté apĕra contra Rușilorŭ, décă va fi independentă și va avé armată propriă națională. Legătura cu Austria, ḍicŭ Kossuthianii, nu i-a folositŭ nimicŭ Ungariei, deórece astăḍĭ a rĕmasŭ monarchia fără nicĭ unŭ aliatŭ de încredere.

Și care e resultatulŭ vorbelorŭ lungĭ din cameră? Nu ne-amŭ alesŭ cu nimicŭ, stămŭ totŭ așa cum amŭ statŭ, și nu ne rĕmâne decâtŭ sĕ așteptămŭ ca vr'o întêmplare neprevĕḍută sĕ facă sĕ dispară sistemulŭ de aḍĭ cu persónele care-lŭ susținŭ, împlinindu-se astfelŭ ferbintea dorință a oposiționalilorŭ.

Mai multŭ s'a apropiatŭ de adevĕrŭ, credemŭ, deputatulŭ Szentkirályi, care a caracterisatŭ situațiunea ḍicêndŭ, că continuele calamitățĭ financiare vorŭ prăvăli țéra într'o criză constituțională.

Și în adevĕrŭ, totŭ ce se petrece aḍĭ în dietă, ca și 'n afară de dietă, nu face decâtŭ sĕ discreteze parlamentarismulŭ și falsulŭ constituționalismŭ de astăḍĭ.

Anglia Francia și Germania.

Fóia englesă „Morning Post“ ḍice, că décă Francia are în adevĕrŭ intențiunĭ pacinice, precum pretindŭ conducĕtorii și pressa, ar puté da ușorŭ Europei o dovadă eclatantă despre acésta. Declarațiunile pacinice singure n'au nicĭ unŭ folosŭ practicŭ, când se aducŭ jertfe marĭ spre a mobilisa corpurĭ întregĭ de armată în scopŭ de încercare, când fie care arsenalŭ și fiecare fabrică lucrézá ḍi și nópte la puscĭ de repetiție, când se construescŭ barace de lemnŭ la granița germană și fortărețele se provĕdŭ cu granate esplosibile. Décă Francia doresce sincerŭ pacea, cea dintêiu datoriă a guvernului este, sĕ amâne pregătirile de rĕsboiu, care trebue sĕ deștepte bănuelĭ și neîncredere la fiecare putere europénă.

„Politische Korrespondenz“ e informată, că cercurile guvernamentale engleze urmărescŭ cu încordare mare desvoltarea relațiunilorŭ dintre Germania și Francia, și suntŭ cuprinse de unŭ simțĕmêntŭ de neliniște, deórece ajungêndŭ aceste relațiunĭ la cuțitŭ, ar sili pe Anglia, în calitatea sa de garantă a neutralitățiĭ Belgiei, ca și în anulŭ 1870, sĕ ia mĕsurĭ militare întinse. Din acestŭ motivŭ în timpulŭ din urmă a domnitŭ viuă activitate în ministeriulŭ de rĕsboiu și în alŭ marinei și s'au dispusŭ tóte pregătirile, d'a se puté pune pe piciorŭ de rĕsboiu în celŭ mai scurtŭ timpŭ, la casŭ de lipsă, trupele de uscatŭ și ale marinei. La primăvéră se vorŭ face manevre marĭ, prin care sĕ se probeze în acelașĭ timpŭ mobilisarea pe uscatŭ și pe apă.

Forțele germane, francese și ruse.

In ḍiarulŭ „Figaro“ din Parisŭ găsimŭ următórele observărĭ asupra espunerii de motive ce însoțesce proiectulŭ militarŭ germanŭ:

Tabloulŭ de mai josŭ era alăturatŭ la espunerea de motive depusă pe biuroulŭ Reichstagului germanŭ în acelașĭ timpŭ cu noua lege militară. Cifrele ce-lŭ însoțescŭ suntŭ asemenea estrase din actele oficiale germane:

Infanteria: Germania 503 batalióne, Francia 641 batalióne, Rusia 814 batalióne.

Cavaleriă: Germania 466 escadróne, Francia 385 escadróne, Rusia 610 escadróne.

Artileriă: Germania 340 baterii cu 1404 tunurĭ și nicĭ unŭ chesonŭ, Francia 466 baterii cu 1856 tunurĭ și 851 chesóne, Rusia 395 baterii cu 1736 tunurĭ și 160 chesóne.

Efectivulŭ în timpŭ de pace: Germania 427,274 ómenĭ, Francia 523,283 ómenĭ, Rusia 900,000 ómenĭ.

Bugetulŭ rĕsboiului: Germania 24,04 la sută din bugetulŭ totalŭ, Francia 40,46 la sută, Rusia 40 la sută.

Hotare deschise: Germania are hotare deschise pe o întindere de 42 la sută din întinderea totală, Francia 14 la sută, Rusia nu e cuprinsă în acéstă tabelă din causa hotarelorŭ din Asia.

Marina: Germania 98 vase, din carĭ 27 cuirasate; Francia 410 vase, din care 52 cuirasate; Rusia 391 vase, din carĭ 39 cuirasate.

Aceste cifre, luate în ele însĕșĭ, ar fi forte asigurătóre pentru Francia. Dér uitându-ne bine la ele, se vede fórte ușorŭ că ele au fostŭ așeḍate fórte bine pentru trebuințele causei germane.

Infanteria e indicată prin batalióne, însĕ nu se spune de locŭ că efectivulŭ batalionului germanŭ e cu o treime celŭ puținŭ mai mare ca efectivulŭ batalionului francesŭ. Nu mai vorbimŭ de efectivulŭ de pe hârtiă; décă ar trebui sĕ calculămŭ după efectivulŭ presentŭ diferința ar fi și mai mare.

Germania n'are chesóne, n'are trenŭ de echipagiu pentru că fiecare regimentŭ, fiecare companiă are trenulŭ sĕu specialŭ. Acestŭ golŭ înscrisŭ în acea colónă e numai ca sĕ înșele privirea.

La marină se n mĕră pentru Franța tóte corăbiile care suntŭ inscrise pe listele marinei, fie ele armate séu nu, de întêiulŭ, alŭ doilea séu alŭ treilea ordinŭ. S'au numĕratŭ chiar pontónele dela Brest și Lorient! Pe când pentru marina germană nu s'au numĕratŭ decâtŭ vasele care suntŭ gata de plecare.

Aceleașĭ greșelĭ se potŭ găsi în celelalte colóne. D. de Bismarck a avutŭ nevoe sĕ ne facă mai tarĭ decâtŭ suntemŭ. Și cum totd'auna elŭ a avutŭ dreptate, dorimŭ ca și acuma infalibilitatea sĕ nu-lŭ părăséscă și sĕ fie așa cum pretinde elŭ, adică că armata francesă e mai tare ca cea germană.

Cruḍimele pandurilorŭ unguresci.

In ședința de Sâmbătă 22 Ianuariu n. a camerei deputațilorŭ din Pesta, d. deputatŭ Blasiu *Orban* a adresatŭ ministrului de interne Tisza următórea interpelare:

Orban întrébă, décă ministrulŭ are cunoscință despre aceea, că în Zsablya, Gospodincze, Nadaly, Gyurgyevo, Csurog, Szent-Tamas, Bacs-Földvar și Petrovoszelo s'a organisatŭ, sub conducerea pandurului Alexandru Ivanics, concediatŭ din serviciu pentru cruḍimea lui, o gardă de nópte care, înarmată cu puscĭ ce se'ncarcă pe dindĕrĕtŭ, comite cele mai marĭ violențe, citéză fără mandatŭ înaintea sa pe cetățenĭ și décă aceștia nu aparŭ, le sparge locuințele, pune pe ómenĭ în féră și 'i schiloḍesce prin cele mai îngrozitóre torturĭ? Acéstă trupă, ale căreĭ cheltuelĭ de întreținere se scotŭ cu sila dela comune, a produsŭ unŭ astfelŭ de terorismŭ, încâtŭ ómenii mai bucurosŭ emigréză părăsindu'șĭ tótă averea lorŭ, decâtŭ ca sĕ dea urmare citațiunilorŭ așa numițilorŭ gardiștĭ ai lui Ivanics. Interpelantulŭ întrébă pe ministru, décă e dispusŭ sĕ ia mĕsurĭ, ca sĕ saneze aceste stărĭ anticonstituționale, abusurile și atrocitățile comise de așa numiții păzitorĭ de nópte sĕ se pedepséscă, și décă e dispusŭ sĕ pornéscă o aspră cercetare printr'unŭ delegatŭ séu printr'o comisiune a comitatului vecinŭ pe basa protocólelorŭ presentate și sĕ dispună desființarea instituțiunei acestei garde de nópte?

Ministru-președinte *Tisza* îșĭ arătă mâhnirea, că astfelŭ de afacerĭ nu se aducŭ la cunoscința autorității competente, ci se aducŭ imediatŭ înaintea parlamentului. Dealtmintrelea va avisa prin ministrulŭ de justiție autoritatea judecătorescă competentă ca sĕ cerceteze afacerea, deși elŭ e convinsŭ, că judecătoriele și fără de acésta șĭ-ar fi făcutŭ datoria lorŭ.

Interpelantulŭ s'a mulțămitŭ cu rĕspunsulŭ acesta și camera l'a luatŭ la cunoscință.

Nu înțelegemŭ cum ministrulŭ-președinte nu se mâhnesce când aude comițêndu-se asemenea barbarii, căcĭ va fi cetindŭ și elŭ ḍiare orĭ va fi avêndŭ vr'unŭ „adjutantŭ“, care sĕ'i raporteze ce se 'ntêmplă în țéră? De ce aștéptă până când 'i se adreséză interpelărĭ care-lŭ

»măhnescŭ«? Bieţii ómenĭ suntŭ terorisaţĭ prin torturĭ încâtŭ nicĭ nu mai cutéză sĕ reclame şi lucrurile mergŭ înainte, pentru că d. Tisza se „măhnesce« când i se comunică asemenea barbarii. Ce mai bobocŭ de ministru!

SCIRILE ŢILEI.

In ţilele trecute editorii şi scriitorii din *Pesta* au ţinutŭ o şedinţă, spre a cerceta, de ce nu se cumpĕră în Ungaria cărţile unguresci. Scriitorulŭ Varady a ţisŭ, că statulŭ sĕ dea stipendii şi premii în cărţĭ, Dolinay a fostŭ de părere, că guvernulŭ sĕ ordone înfiinţarea de bibliotecĭ comunale obligatóre. Librarulŭ Aigner ţise că suntŭ deja pré multe bibliotecĭ în ţéră, şi cum sĕ înfiinţéză o astfelŭ de bibliotecă, se ţeră gratis cărţĭ prin cerculare; asta trebue sĕ înceteze, ţise Aigner. Revai ţice, că cei fără mijlóce, funcţionarii, diurniştii chiar cumpără cărţĭ după puterĭ, nu cumpără însĕ aristocraţii şi financiarii. Au mai vorbitŭ şi alţii, fără sĕ se ajungă la unŭ resultatŭ. Afacerea se va încredinţa unui comitetŭ şi apoi într'o nouă şedinţă se vorŭ face propunerĭ. — O cestiune atâtŭ de uşóră nu s'a putută resolva! Mai ântêiu, câţĭ Ungurĭ sciu ceti ca sĕ cumpere cărţĭ? Alŭ doilea, ce grozăveniă de cărţĭ scienţifice unguresci suntŭ, ca sĕ lăcoméscă omulŭ sĕ le cetéscă? Décă iai o istoriă în mână, găsescĭ în ea o mulţime de falsităţĭ, mai alesŭ despre popórele nemaghiare; de iai o statistică, e fafsă; de iai o geografiă, găsescĭ tóte numirile unguresci şi mai rĕu te'ncurcĭ, decâtŭ te descurcĭ, şi aşa mai departe. Aristocraţia ungurésca cetesce mai bucurosŭ nemţesce şi franţuzesce. Nemaghiarii cetescŭ mai bucurosŭ în limba lorŭ séu, décă cetescŭ în vr'o limbă străină, caută cărţĭ din care sĕ profite ceva. Mai vine apoi şi şovinismulŭ ungurescŭ la mijlocŭ, care vré ca tóte sĕ mérgă unguresce, şi étă că lucrulŭ se esplică fórte uşorŭ.

—x—

Comanda regimentului 32 de infanteriă a încunosciinţatŭ autoritatea orăşenéscă a Budapestei, că în urma ordinului ministerului comunŭ de rĕsboiu toţĭ acei recruţĭ, carĭ arŭ fi avutŭ sĕ se presinte la trupă parte în Octomvre a. t. şi parte în Aprilie a. c., suntŭ chiemaţĭ în modŭ esceptionalŭ deja pe ţiua de 10 Februariu a. c. Mai departe la acelaşĭ terminŭ au sĕ se presinte şi reserviştii de întregire pentru o instrucţiune de optŭ sĕptĕmânĭ.

—x—

La *cererea ministrului comunŭ de rĕsboiu*, ministrulŭ de finanţe ungurescŭ a încunosciinţatŭ comitatulŭ Pestei, că mediculŭ veterinarŭ Mihael Pohl domiciliatŭ în Buda-Eörs în casŭ de mobilisare are sĕ se presinte în serviciu la depositulŭ de provisiuni din Budapesta; ér mediculŭ veterinarŭ Kornel Brachna din Abony sĕ îşĭ aştepte la domiciliulŭ sĕŭ eventualulŭ ordinŭ de chiămare.

—x—

După cum a spusŭ *Kosutany* într'o conferinţă ţinută în *Pesta*, în ţĕrile corónei ungare se vinŭ la 100 de ómenĭ 47 carĭ câştigă prin lucru. Prin urmare 9 milióne de ómenĭ au sĕ îngrijéscă pentru susţinerea a 17 milióne, lucru destulŭ de tristŭ. Intre 100 de femei se află în Ungaria 54, în Ardealŭ 61, în Croaţia 63 care, afară de lucrările casnice, nu se ocupă cu lucrărĭ ce aducŭ folosŭ. Conferenţiarulŭ a vorbitŭ despre mania d'a trăi pe piciorŭ mare, ce esistă în Ungaria, şi despre urmările eĭ.

—x—

Ni se scrie din *Viena*, că la 22 Ianuarie n. 1887 a fostŭ promovatŭ prin universitatea din Viena la rangulŭ de Doctor în teologiă d. *Ioanŭ Popŭ*, absolventŭ alŭ acelei universităţĭ şi stipendiatŭ din fondurile scolastice grăniţăresci năsĕudene.

—x—

In *Petrisatŭ* lângă Blaşiu, 750 de membri ai comunităţii bisericescĭ evangelice de conf. augsb. au trecutŭ la catolicismŭ. După o fóiă ungurésca, causa trecerei ar fi fostŭ neînţelegerĭ cu preotulŭ ev. Episcopulŭ Lönhart va construi o scólă pentru ceĭ convertiţĭ.

—x—

O nouă *defraudare la poste* s'a descoperitŭ. Funcţionarulŭ Mihael *Grof* la posta din *Solnocŭ*, neajungêndu'i léfa de 33 fl. pe lună, îşĭ luă refugiulŭ la banĭ streinĭ şi începù a trăi pe piciorŭ mare. Superiorii sĕi supunêndu-lŭ unui interogatoriu, Grof mărturisi că a sustrasŭ mandate poştale în sumă de 300 fl. Cercetarea pornită constată, că Grof a defraudatŭ de 6000 fl., din carĭ mare parte s'au găsitŭ încă în cutia mesei defraudantului. Se pare că Grof avea de gândŭ sĕ o ia la sănătósa într'o bună diminéţă. Tinĕrulŭ de mare speranţă e arestatŭ.

—x—

Privitorŭ la atentatulŭ şi furtulŭ din *Desiu* se anunţă, că casierulŭ Keresztessy, asupra căruia hoţii au impuşcatŭ douĕ glónţe, a muritŭ din causa rănilorŭ. Hoţii încă totŭ nu s'au prinsŭ.

—x—

Reuniunea femeilorŭ Române din Zĕrnescĭ şi jurŭ va da unŭ *balŭ*, Duminecă în 18/30 Ianuariu a. c. în sala edificiului şcolarŭ de acolo. Inceputulŭ la 7 óre séra precisŭ. Biletŭ de intrare 1 fl. Pentru Comitetŭ: *Maria N. Garoiu* născ. *Meţianŭ*, preşidentă. — NB. Ofertele marinimóse se primescŭ cu mulţămită şi se vorŭ achita prin ţiare.

—x—

In *Crisbavŭ* au suferitŭ patru economĭ ungurĭ o pagubă de 656 fl. prin incendiu. Economii erau asiguraţĭ.

—x—

O telegramă din *Constantinopolŭ* comunică, că oficiulŭ de esterne turcescŭ a fostŭ nevoitŭ a înlocui scrierea cifrată întrebuinţată de elŭ până acum cu alta nouă, deórece s'a doveditŭ, că aceea — nu se scie încă unde, în Constantinopolŭ orĭ în altă capitală — a fostŭ furată şi vêndută, aşa că au ajunsŭ la cunosciinţa representanţilorŭ puterilorŭ streine, precum şi la a singuraticelorŭ ţiare depeşĭ fórte importante şi de cuprinsŭ delicatŭ. Afacerea a pricinuitŭ Porţii mare confusiune şi consternare.

—x—

Cetimŭ în ţiarele germane, că de curêndŭ visită *Regina Elisabeta a Românieĭ* o scólă civilă, asistă la instrucţiune şi aruncă o privire şi în catalogŭ. Regina observă, că o elevă, Maritana Nelesi, în vêrstă de 8 anĭ, are notă rea la moralitate, şi întrebă că ce rĕu a făcutŭ fetiţa. Profesóra îi spuse, că fetiţa are reaua deprindere de a ceti în orele de scólă poveştĭ. Regina chemă pe Maritana şi o întrebă: „Ce poveştĭ îţĭ placŭ aşa de multŭ?“ Fetiţa scóse o cărticică ruptă din buzunarŭ întitulată: „Poveştĭ poporale române, adunate de Carmen Sylva.“ Plină de bucuriă Regina sărută pe zelósa ei cetitóre şi ţise: „Scii tu, în scólă nu se cade sĕ-ţĭ petrecĭ cu poveştĭ şi nu potŭ nicĭ măcarŭ sĕ mĕ rogŭ pentru tine, ca sĕ-ţĭ îndrepteze nota. Dér décă în viitorulŭ cvartalŭ ai unŭ 1 în purtare, atuncĭ sĕ-mĭ trimeţĭ biletulŭ cu notele şi pentru acésta ai sĕ capeţĭ tóte cărţile cu poveştĭ ale Carmen Sylvei.“

—x—

Unŭ *îngrozitorŭ incendiu* a fostŭ Vinerĭ nóptea spre Sâmbătă în Bucurescĭ. Marele *Hotel de Boulevard* a fostŭ prada flacărilorŭ. Coperişulŭ, mansarda, catulŭ alŭ treilea şi alŭ doilea, parte din catulŭ ântêiu au fostŭ distruse de focŭ. Gazometrulŭ a făcutŭ esplosiă. In parterŭ nu suntŭ decâtŭ dĕrîmăturĭ, care au pĕtrunsŭ până în pimniţele hotelului. Panica a fostŭ mare printre locatarĭ, carĭ deşteptându-se în mijloculŭ nopţei au fugitŭ cum au putută, unii scăpêndu-şĭ parte din lucrurĭ, alţii nimicŭ şi alţii chiar nembrăcaţĭ. Foculŭ a duratŭ dela meţulŭ nopţii până Sâmbătă după améţĭ pe la şése óre, când încă ardea. Se vorbesce de rănirea mai multorŭ soldaţĭ şi oficerĭ de grinţile carĭ cădeau. Hotelulŭ e asiguratŭ la »Dacia-România« şi la „Naţională« pe suma de 1,200.000 francĭ, ér aceste societăţĭ lŭ reasiguraseră la alte societăţĭ din streinătate.

Nĕcazurile Grăniţerilorŭ.

Dela isvórele Someşului mare, 31 Decembre 1886.

Stimate Domnule Redactorŭ! Ar crede omulŭ că în ţinutulŭ acesta, încunjuratŭ de délurĭ şi munţĭ, poporulŭ duce o viéţă liniştită şi pacinică, fără grijă şi asuprirĭ. Dér împilătorii nu au lăsatŭ în pace nicĭ pe lo cuitorii acestui ţinutŭ. Pretutindenea audĭ văerărĭ, dărĭ grele, esecuţiunĭ fără milă. Toţĭ oftéză dreptatea, şi dênsa nu e nicăirĭ. Deamnă de compătimire este starea poporuluĭ bravŭ, din acestŭ ţinutŭ curatŭ românescŭ, de când s'a întrodusŭ faimosulŭ regimŭ constituţionalŭ, căcĭ pe încetulŭ s'a scosŭ din tóte oficiile, politice şi civile, limba poporuluĭ, şi cu dênsa împreună şi diregătorii de naţiune română. Astăţĭ fiecare e citatŭ la judecată, ascultatŭ la protocolŭ, şi judecatŭ într'o limbă lui cu totulŭ străină, pe care chiar şi dintre cărturarii nostri de pe la sate suntŭ corbĭ albĭ carĭ o cunoscŭ. Chiar şi în oficiulŭ comunalŭ sĕ pretinde dela notarĭ sĕ corespondeze în limba maghiară şi cei ce nu o cunoscŭ sunt traşĭ în cercetare disciplinară, suspendaţĭ şi pedepsiţĭ fără de a-se lua în considerare décă suntŭ apţĭ de oficiu séu bal Despre indivizĭ suplenţĭ se îngrijesce fişpanulŭ şi solgabirĕulŭ, importă din provincia indivizĭ strĕinŭ, carĭ au datinĭ şi obiceiurĭ străine, şi nu ne cnnoscŭ drepturile şi datinile nóstre, ba pré adeseorĭ nu ne sciu apĕra de locŭ causele nóstre cu tóte că sciu unguresce.

In modŭ şodŭ şi demnŭ de compătimire, s'au maghiarisatŭ şi schimositŭ şi numele comunelorŭ, aşa că décă cineva a lipsitŭ de acasă câtva timpŭ, la reintórcere nu-şĭ mai cunósce comuna sa natală după numele celŭ nou, cu tóte că fiecare comună e provĕţută câte c'unŭ stêlpŭ în treĭ colorĭ şi o tablă démnă de dênsulŭ.

Pre o tréptă démnă de compătimire stămŭ şi cu scólele prin comune. Fiecare comună îşĭ are edificiulŭ sĕu propriu de scólă, ér scólele au învĕţătorĭ cualificaţĭ. Cu tóte acestea, comunele suntŭ provocate, ameninţate şi forţate sĕ înfiinţeze scóle comunale, care nu suntŭ decâtŭ viitórele scóle de statŭ unde autoritatea bisericei încetéză cu desĕvêrşire. In aceste comune curatŭ românescŭ suntŭ siliţĭ învĕţătorii şi copii sĕ înveţe câte 11—17 óre pe sĕptĕmână unguresce, deşi statulŭ nu contribue la susţinerea scólelorŭ *nóstre* nicĭ cu o lăscaie.

Astfelŭ s'au anunţatŭ scóle comunale în mai multe comune. In privinţa sanărei acestui rĕu, sĕ póte multŭ aştepta dela preoţĭ, dér durere că şi între ei suntŭ unii, carĭ arŭ vinde scóla şi biserica şi mai eftinŭ ca Iuda pe Christosŭ, că streinii ne facŭ aceste rele, nu e mirare déră ei

FOILETONU.

Notiţe istorice şi etnografice despre Bulgaria.

(Urmare.)

Cumcă Bulgaria şi Rumelia trebue sĕ fiă ţĕrĭ înţestrate dela natură, o singură privire pe o chartă mare geografică ne arată din destulŭ. Maiestosŭ îşĭ prăvălesce Dunărea turburile sale unde la frontiera nordică, până ce prin mai multe gurĭ se varsă în Marea-Négră. Provincia Dobrogea nu se mai ţine de Bulgaria, căcĭ a fostŭ anecsată de congresulŭ din Berlinŭ la România ca recompensă pentru Basarabia, care fù retrocedată Rusiei.

Dunărea asigurézá şi Bulgarilorŭ legătura cu ţĕrile apusene. In partea ostică se isbescŭ valurile Mării-negre de ţĕrmurii cei ripoşĭ, carĭ însĕ au cu tóte acestea câteva porturĭ bune în coturile lorŭ mai adâncĭ. Varna şi Burgasŭ suntŭ porturile cele mai însemnate

Spre apusŭ se înaltă munţĭ peste munţĭ, formândŭ lanţurĭ dese; aceştĭ munţĭ suntŭ încă puţinŭ cercetaţĭ. Rĕsboinicele seminţii albanese locuescŭ de sute de anĭ în aceste lanţurĭ de munţĭ

Spre sudŭ ţinutulŭ este deschisŭ în modŭ apròpe uimitorŭ, fiindŭ că numai şirurĭ de délurĭ scunde se întindŭ icĭ-colea. Şesulŭ celŭ întinsŭ în multe locurĭ este percursŭ de riulŭ *Mariţa* cu numerósele sale riurĭ laterale. In curêndŭ are sĕ fiă gata şi calea ferată, care are sĕ lege Sofia directŭ cu Constantinopolulŭ.

Insĕ ţéra este caracterisată cu deosebire prin munţii cei înalţĭ, carĭ se întindŭ dela vestŭ spre ostŭ preste o însemnată suprafaţă, şi cu tóte şirurile lorŭ laterale se numescŭ „Balcanĭ« séu „Hemu“.

„Balcanii« séu şi »Munţii-balcanĭ“, deşi nu tare depărtaţĭ de Europa-apusénă, suntŭ încă până acuma de totŭ puţinŭ cercetaţĭ. Chiar şi despre caracterulŭ geologicŭ alŭ lorŭ se scie încă de totŭ puţinŭ. In partea cea mai mare şi acolo constau munţii cei marĭ din specii de munţĭ primitivĭ *granitŭ* şi *gnaisŭ*, în vreme ce predélurile şi platourile se ţinŭ de formaţiunea iurasică şi de Creta inferióră, înaintea cărora suntŭ depuse adese-orĭ conglomerate şi specii de gresŭ.

Arborii se desvóltă corĕspunţĕtorŭ posiţiunii mai sudice, cu îmbelşugare. Regiunea pădurilorŭ frunţóse se înaltă mai alesŭ pe cóstele sudice până la o înălţime considerabilă, în vreme ce braţii şi pinii (molivţii, Fichten) acoperŭ mai multŭ văgăunele adâncĭ şi strâmte.

Avuţia de ape a munţilorŭ este însemnată, deşi nu isvoresce dintr'ênşii nicĭ unŭ riu mai mare navigabilŭ. Riurile Mariţa şi Iantra suntŭ cele mai însemnate. Pămêntulŭ (solulŭ) ţĕrei este partea cea mai mare fórte roditorŭ, şi, în unire cu clima cea dulce în generalŭ, póte produce secerişe (recolte) fórte bogate.

Astfelŭ ajunge pentru esemplu cucuruzulŭ (porumbulŭ, păpuşoiulŭ) o desvoltare, adecă o înălţime considerabilă, aşa încâtŭ cu puţinŭ mai nainte de culesŭ, va sĕ ţică după ce i-a datŭ spiculŭ, chiarŭ unŭ călăreţŭ abia póte vedé peste vêrfurile lui, şi pe pămêntŭ se întindŭ curpenii cei lungĭ ai cu mulţĭ cărcei de lobeniţe (bostanĭ, luboĭ, kürbis), dintre carĭ unele esemplare bine desvoltate ajungŭ o greutate de una sută de punţĭ = 56 de kilograme.

Cum că viţei de viă îi priesce de minune, putemŭ crede, deórece chiar în Transilvania, care este situată cu multŭ mai spre nordŭ şi mai susŭ, în locurĭ potrivite se cóce unŭ vinŭ escelentŭ.

Mărimea nucilorŭ, carĭ crescŭ în Bulgaria preste totŭ loculŭ, chiarŭ sĕlbaticĭ, au admirat'o deja mulţĭ călĕtorĭ. Ş. cele mai nobile soiurĭ de póme aducŭ, pe lângă óre-care îngrijire, unŭ mare câştigŭ şi se desvóltă de minune.

III.

Valea-Cazanlicŭ şi pregătirea oleului de trandafirĭ.

Deşi munţii balcanicĭ cei înalţĭ se întindŭ prin mijloculŭ Bulgariei, totuşĭ direcţiunea lorŭ este aşa de norocósă, încâtŭ anume partea sudică a ţĕrei este scutită de curentele cele recĭ ale vênturilorŭ dela nordŭ.

singurĭ nu suntŭ carĭ le facŭ, ci se ajută cu individĭ de ai noştri împrumutaţĭ. Solgăbirĕii, notariĭ etc. suntŭ fii de Românŭ, crescuţĭ cu mămăligă românéscă şi rădicaţĭ din opincĭ românescĭ, dér astădĭ nu mai suntŭ ai noştri cu tóte că noi îi alegemŭ şi plătimŭ. Ei lucră numai la comandă. Chiar solgăbirĕulŭ e silitŭ de împrejurărĭ (?— Red. Gaz.) sĕ mérgă în fruntea comisiunei, sĕ *însoţéscă pe inspectorele şcolarŭ prin comune, ca sĕ deschidă şcóle comunale* şi sĕ nimicéscă cele confesionale.

Grele timpurĭ amŭ ajunsŭ noi grăniţerii şi urmaşii lorŭ şi faţă de folosirea pădurilorŭ şi a fondurilorŭ şcolare. Aceste odóre preţióse străbunii noştri le-au câştigatŭ cu crunte sudorĭ, purtândŭ armele aprópe unŭ seculŭ şi sângerândŭ mai pe tóte câmpiile de bătaiă ale Europei, lăsându-ni-le nouĕ spre moştenire, dér, durere, ambele stau astădĭ sub îngrijirea fişpanulŭ Banffy. Administrarea pădurilorŭ acestui comitatŭ costă la anŭ peste 30,000 fl., care sumă se încaséză de pe spatele poporului bunŭ, pacînicŭ şi ascultătorŭ. Décă órecare comună vinde puţină pădure spre acoperirea lipselorŭ sale cotidiane, banii primiţĭ se administréză la comitatŭ, şi de acolo se dau comunei numai câtŭ se îndură domnii, ba în cele mai multe casurĭ chiar nimica. Sĕ dea comuna politică ceva ajutorŭ bănescŭ şcólei séu bisericei sale, nicĭ pomenire, căcĭ atuncĭ pedépsa e la ordinea dilei şi refundarea sumei respective urméză de sine. Aşa în vre-o câţĭ-va anĭ ne vomŭ trezi fără banĭ şi fără pădurĭ.

In aceste timpurĭ critice, sfatulŭ bunŭ nu este de prisosŭ, şi noi poporulŭ dela sate ne îndreptămŭ privirile către acei bărbaţĭ luminaţĭ, în carĭ ne-amŭ pusŭ încrederea totdéuna şi îi conjurămŭ, *ca între marginile legei sĕ păşéscă mai energiosŭ şi mai resolutŭ* în causa apărărei drepturilorŭ nóstre, şi noi vomŭ apreţia toţĭ paşii lorŭ făcuţĭ întru apĕrarea drepturilorŭ nóstre. — Primiţĭ ş. c. l.

Someşanulŭ.

O serată română în Biserica-Albă.

Biserica-Albă, în Ianuarie 1887.

Vĭ s'a raportatŭ la timpulŭ sĕu, că corulŭ vocalŭ românŭ din locŭ va arangia în preséra de Sân-Vasiu o producţiune de cântărĭ, cărorŭ le va urma o representare teatrală şi trei tablourĭ vii. Grăbescŭ a Vĕ comunica cu plăcere, că producţiile s'au terminatŭ c'unŭ succesŭ strălucitŭ.—De 9 anĭ de când esistă acestŭ corŭ românescŭ potŭ dice că la fiăcare producere—şi d'aceste s'au arangiatŭ 17 câte cu 6—7 numerĭ în o programă — numĕrulŭ spectatorilorŭ, a membrilorŭ atâtŭ ajutătorĭ câtŭ şi a celorŭ activĭ numai au crescutŭ. Acésta îmbrăţişare a publicului—fără destingere de naţionalitate şi confesiă—provine d'acolo, că producerile se facŭ esactŭ, şi fiindŭ pline de variaţiunĭ, suntŭ şi cele mai cercetate. Pân'ce era renumitulŭ baritonistŭ d-lŭ Nicolau Popovicĭ profesorŭ de musică în Caransebeşŭ, de 2 orĭ a avutŭ corulŭ fericirea a-lŭ saluta în mijloculŭ sĕu ca concertantŭ, şi prin dênsulŭ, atrăgêndŭ publiculŭ celŭ iubitorŭ de artă şi musică, corulŭ a ajunsŭ la unŭ renume şi şĭ-a creatŭ aşadicêndŭ permanenta cercetare şi simpatia publicului.

Dintre bucăţĭ teatrale s'au datŭ până acuma: „Rĕmăşagulŭ", „Germania jună în Africa« — acésta de 2 orĭ — şi „Cinelŭ Cinelŭ". Cântecele din »Armonia« mai tóte s'au instruitŭ şi esecutatŭ. Aci mĕ sêmtŭ necesitatŭ a'mĭ esprima părerea de rĕu asupra sistărei acestei unice foi de specialitate şi asupra indolenţei publicului nostru, care totŭ în acea mĕsură se manifestéză şi faţă cu abonarea celorlalte diare, ce le avemŭ. Scimŭ cu toţii cu câte neajunsurĭ se luptă o redacţiă d'ale nóstre şi câtă abnegare de sine se recere a fi în serviciulŭ diaristicei române şi totuşĭ o parte considerabilă a inteligenţei nóstre rĕmâne indeferentă şi se uită cum alţii se sbuciumă şi 'şĭ absorbŭ puterile în serviţiu pentru ei şi neamulŭ întregŭ, mai bine speséză pentru alte pasiunĭ îndecitŭ, decâtŭ sĕ-i dée în gândŭ că, mĕi! ar fi bine sĕ ajutorezŭ şi pe ai mei, carĭ luptă în neajunsurĭ pentru mine. „Armonia" de care amintii a trebuitŭ sĕ încete chiar din acéstă causă. Ei, aşa nu mai potŭ merge trebile. Sĕ dămŭ decĭ cu toţii, sĕ ne asociămŭ, décă nu e altcum posibilŭ, şi sĕ ne abonămŭ foile nóstre décă ne e dragŭ neamulŭ şi scumpŭ numele, ce-lŭ purtămŭ ca Românĭ

Revenindŭ la obiectulŭ, despre care am începutŭ a vorbi, voiescŭ pe scurtŭ a descrie producţiunea acelui corŭ, din preséra de Sân-Vasiu.

Inceputulŭ era precisŭ 8 óre séra şi încă la $5^1/_2$ s'au grăbitŭ o mulţime sĕ-şĭ ocupe locŭ potrivitŭ căcĭ nefiindŭ locurile numerisate nu se putea da preferinţă. Cassarulŭ, de astădată substituitŭ prin d-lŭ Costa Paleu, nu biruia a da la bilete şi domnii: A. Boboroni şi D. Bălănescu abia le puteau primi căcĭ începêndŭ dela 7 óre până la 8 năvălea publiculŭ grăbindŭ a-şĭ recvira din locurile neocupate. La 8 óre nu mai putea întra nimenea, căcĭ în Sala reuniunei germane, deşi destulŭ de spaţiósă, dér cuprindêndŭ deja 800 alŭ 801-lea nu mai avea locŭ.

După ce musica militară a regimentului 33 a esecutatŭ o piesă de întroducere corulŭ sub dirigerea măestrului I. Schümichen şĭ-a începutŭ programa cu cântecelŭ »Seninŭ şi fortună", corŭ bărbătescŭ de Vorobchievicĭ. Acéstă piesă fiindŭ bine studiată şi avêndŭ o melodiă frumósă şi plăcută prin variaţiile de solo ale tenorului (C. Novacescu) şi a întregŭ basului primŭ (Braun, Rozescu, Lepĕdatŭ, Dimitriev, Balia, Cioloca) a succesŭ preste aşteptare şi publiculŭ, deşi $^2/_3$ străinŭ, a eruptŭ în aplause. Şi mai mare entusiasmare a produsŭ a 2-a piesă de cântare: „Tata moşiu« cu tenorŭ solo (C. Novacescu) şi acompaniare de fortepianŭ (I. Schümichen). Vocea argintiă şi puternică a d-lui C. Novacescu, apoi melodia divină şi sensulŭ poesiei au produsŭ unŭ efectŭ nespusŭ, încâtŭ publiculŭ nu mai înceta cu aplausele.

A 3-a bucată de cântare „Sermanii second tenoriscĭ" de W. E. Nessler tradusă pe românesce încă fŭ remunerată prin plăcerea publicului. In deosebĭ B. Boboroni (basŭ) a seceratŭ îndelungată aplaudare.

Subiectulŭ acestei bucăţĭ culmină într'aceea, că membrii tenorului secundŭ, din causă că nu au niciodată solo, se consultau în secretŭ a face oposiţiă celorlalte vocĭ şi avêndŭ unŭ corŭ a aduce o serenadă tenorulŭ secundŭ nu cântă pe când dirigentulŭ (A. Boboroni) înbărbătândŭ pe desertanţii acestei vocĭ (Paleu, Raşiovanŭ, Halmagi, Panfici, Ţiunea, Panescu) le presintă o composiţiă făcută de dênsulŭ pentru secundŭ-tenoriştĭ. Bucuria acestora vĕdêndŭ că şi dênşii au solo cresce totŭ mai multŭ şi succedêndu-le cântarea celelalte vocĭ le cântă osona şi le aducŭ ovaţiunĭ.

După aceste cântărĭ a urmatŭ apoi piesa teatrală „Cinel Cinel« de V. Alecsandri Ca sĕ vĕ convingŭ, D-le Redactor, despre succesulŭ acestei piese alăturezŭ aci unŭ estrasŭ din fóia germană locală. Din parte'mĭ atâta vĕ potŭ comunica, că streinii deşi o mare parte nu pricepéu limba stătéu, uimiţĭ la aspectulŭ pictorescŭ produsŭ prin costumele românescĭ. Pe când s'a ridicatŭ cortina în fundulŭ binei vedeai 8 ţĕranĭ (Balanescu, Halmagi, Novacescu, Pantici, Cingiţa, Balia, Braunŭ, Dimitriev) tinerĭ şi frumoşĭ toţĭ în vestminte românescĭ, cântândŭ o parte din „Stéua României" pe când d'odată se ivesce din pavilionŭ: Boierulŭ Sandu (A. Boboroni) întrerupêndu-i cu bine copii! După ce li s'a datŭ ţĕranilorŭ de veste că nepóta lui Sandu: Smărândiţa îşĭ serbéză diua onomastică şi după ce li s'au împărţitŭ câte unŭ bănuţŭ ca sĕ bea în sănătatea Smaranditei, ţĕranii plinĭ de bucuriă se îndepărtară cântândŭ „Adĭ e di cu sóre". Graure (x. y.) încă a avutŭ de valŭ cu boierulŭ Sandu pe care-lŭ credea surdŭ. Nu potŭ a nu aminti aci pe A Boboroni (Sandu) care deşi a mai debutatŭ şi în Zürich pe bina germană, nu lăsa a se cunósce că e diletantŭ aşa şĭ-a jucatŭ rolulŭ par'că a fostŭ totŭ pe scenă.

Neînţelegerea surdilorŭ Sandu şi Graurŭ o întrerumpe Florica (Leopoldine Truxes, fiica căpitanului c. r. R. Truxes) gingaşa apariţiune pe scenă abia de 14 anĭ. Când a dărit'o publiculŭ în costumulŭ românescŭ a eruptŭ în aplause sgomotóse, încâtŭ de repeţite orĭ trebuia sĕ-şĭ arate mulţumită pentru atâta atenţiă. Potŭ dice că a şi meritat'o pentru că i era prima debutare şi cu 2 dile nainte de producţiune era încă bolnavă şi a adusŭ mare sacrificiu pentru producţiunea românéscă Mai potrivită rolă decâtŭ alŭ Floricei nicĭ că i sĕ putea da. Drăgostirile lui Graurŭ le paralisa de minune şi dând espresiune naivităţiĭ naturale, Graurŭ mai că era s'o mânce ca pe o făliă de mălaiu, ear publiculŭ vĕdêndu i mişcările şi audêndu-i limbagiulŭ celŭ plăcutŭ totŭ cu aplause o petrecea. D'odată se ivesce pe bine Smărândiţa (Dómna Maria Truxes născută Popovicĭ) nepóta lui Sandu cu Tincuţa (Dómna Roza Nedicĭ soţia preotului S. Nedicĭ) şi prietenile ei (Elena Popovicĭ fiica protopopului Ioanŭ Popovicĭ din Mercina, Domnişóra Cornelia Romelici şi Dómna T. M, Roşiu) în costume românescĭ (anumitŭ făcute de dênsele pentru acéstă piesă.) Publiculŭ uimitŭ de atâta gingăşiă a costumelorŭ şi a feţelorŭ alese de nou a eruptŭ în aplause şi făcêndu-le ovaţiunĭ abia şĭ-au putută continua rolulŭ. Graurŭ vĕdêndŭ atâtea floricele, farmeculŭ i-a înecatŭ vocea şi abia atuncĭ şĭ-a revenitŭ în orĭ, când a îmbucatŭ la masa boeréscă o lingură de muştarŭ, mai că era sĕi plesnéscă ochii de iuţéla lui. Sandu, care a conturbatŭ ţĕrancele dela masă şi şi pe Graurŭ, dela continuarea mâncărei, şi care fŭ botezatŭ de Graurŭ c'unŭ păharŭ mare de vin cum se cade, abia şĭ-a liniştitŭ mânia. In locŭ de „Coróna Moldovei" s'a cântatŭ unŭ duo »dorŭ de rĕsbunare« de Domnii C. Novacescu tenorŭ şi I. Braunŭ baritonŭ. Acestŭ cântecŭ trebui repeţitŭ şi publiculŭ încă mai aplauda. Aceştĭ domnĭ împreună cu A. Boboroni, D. Balanescu, C. Cingiţa şi N. Pantici dispunŭ de o voce cultivată şi merită tótă atenţia.

Bucata teatrală s'a finitŭ cu Hora-Sinaei jucată de tóte damele şĭ de toţĭ diletanţii. (Va urma.)

INVITARE.

»*Speranţa.*« reuniune de împrumutŭ şi păstrare în Borgoprundŭ, va ţiné Dumінecă în 20 Ferbruarie a. c. la 2 óre p. m. în localitatea şcólei fundaţionale din Borgoprundŭ adunarea ei generală ordinariă, la care p. t. domnii membrii prin aceasta sunt învitaţĭ.

Ordinea dilei.

1. Censurarea raţiunilorŭ, statorirea bilanţului şi împărţirea dividendelorŭ;
2. Pertractarea propunerilorŭ consiliuluĭ de inspecţiune;
3. Pertractarea propunerilorŭ membrilorŭ.

Borgoprundŭ, în 20 Ianuariu 1887.

Directorele.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

CARLOVIŢŬ, 25 Ianuariu. — Sinodulŭ episcopescŭ sêrbescŭ a alesŭ pe archimandritulŭ Dimitrjevicĭ episcopŭ alŭ Verşeţului.

BERLIN, 25 Ianuariu. — Camera deputaţilorŭ: Bismarck, provocându-se la ultima desbatere a Reichstagului, combătŭ aserţiunea, că guvernulŭ ar voi sĕ întroducă monopolurĭ şi sĕ provóce o mare periodă de reacţiune. Guvernulŭ stăruesce pe lângă septenatŭ, care e justificatŭ prin situaţiunea Europei. Oratorulŭ atacă fórte violentŭ partida progresistă şi încheiă dicêndŭ, că proiectulŭ militarŭ totŭ va obţiné putere de lege.

PARISŬ, 25 Ianuariu. — Scirea „Agenţiei Havas": La învitarea Rusiei, puterile eurepene au consimţitŭ sĕ schimbe între ele părerile asupra situaţiunei Bulgariei.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

Pe cóstele sudice ale Balcanilorŭ se lărgescŭ şi văile cele încântătóre, carĭ au fostŭ descrise cu entusiasmŭ de călĕtorĭ chiarŭ şi în timpurile mai dinainte.

Nu unŭ omŭ de mai puţină însemnătate, ci chiarŭ căpitanulŭ de odinióră, actualulŭ mareşalŭ imperialŭ germanŭ conte de *Moltke*, relevéză în modŭ eminentŭ în descrierea călĕtoriei sale din anulŭ 1837 farmecele şi frumseţile *Văii-Cazanlicŭ.*

Şi călĕtorulŭ *Kanitz* fŭ de totŭ farmecatŭ, când, după ce trecŭ pasulŭ Şipca, se oprĭ fără de veste pe cósta cea priporósă, de pe care se vede în valea, care se lărgesce josŭ la pólele munţilorŭ.

Reproducemŭ aci din vorbă în vorbă ceea ce dice dênsulŭ: „Contrastele din pasulŭ Şipca îşĭ batŭ jocŭ »de orĭ-ce descriere. Omulŭ se crede străpusŭ ca prin »farmecŭ din Europa-centrală în Asia-mică. Fără voiă »este silitŭ călĕtorulŭ sĕ se pună josŭ pe o bancă de „schistŭ (ardesiă) sfărâmatŭ de pe muche pentru ca sĕ »se desfăteze din adênculŭ inimei de privirea tabloului „celui încântătorŭ. Pe cale de vale numai cu greu se »póte merge, dér în cele din urmă ajunserămŭ la cea „dintâiu casă şi la cea dintêiu grădină de trandafirĭ a „*satului Şipca. Tufele de trandafirĭ* legănate uşorŭ de »adierea vêntului, încovăindu-se sub sarcina aromaticŭ-„mirositóre, şi culmile acoperite încă cu zăpadă ale „Balcanilorŭ în fondŭ, deosebindu-se de cerulŭ azuriu „alŭ unei frumóse dile de Iuniu, oferiau unŭ contrastŭ „măreţŭ".

Şipca este unŭ satŭ mare cu 800 de case bulgărescĭ, cu două bisericĭ, c'unŭ odificiu nou de şcólă c'unŭ catŭ şi cu trei învĕţătorĭ. Partea nordică a acestui satŭ se întinde dela pólele Hemului până la o înălţime absolută de 548 de metri adêncŭ într'o văgăună pădurósă. Spre sudŭ se întindŭ grădinile cele marĭ de trandafirĭ, cărora le datoréză bunăstarea sa. Şipca, produce 40—45 de kilograme de oleiu (untŭ) de trandafirĭ, va sĕ dică a doua-decea parte din ceea ce se produce în Valea-Cazanlicŭ. Locuitorii sĕi mai suntŭ şi industriaşĭ. In dughenele cele deschise vĕduiu eu cuţitarĭ, strugarĭ ş. alţii. In case aflaiu pe femei lucrândŭ cu diligenţă ia rĕsboiu şi făcêndŭ pânză frumósă.

Moltke scrise în opulŭ sĕu de călĕtoriă la 21 Maiu 1837: „Incă din depărtare zărirămŭ o dumbrăvióră de nucĭ giganticĭ, şi în dumbrăvióra însaşĭ aflarămŭ orăşelulŭ Cazanlicŭ. Nicĭ chiarŭ minaretele nu potŭ privi preste délurile de frundă şi de ramurĭ, sub carĭ suntŭ îngropate.

Nuculŭ este de bună sémă unulŭ din cei mai frumoşĭ pomĭ din lume. Aflai mai mulţĭ nucĭ, carĭ îşĭ întindŭ ramurile lorŭ în liniă orizontală preste unŭ spaţiu de una sută de urme în diametru.

Frumósa vegetaţiune în giurulŭ locului aceluia, păraele şi isvórele cele vêjeitóre din împrejurime, marile palaturĭ, în carĭ porumbĭ sĕlbaticĭ îşĭ facŭ cuiburile lorŭ, tóte acestea suntŭ minunatŭ de frumóse. Intréga vale este unŭ tablou alŭ celei mai binecuvêntate bunăstărĭ şi alŭ celei mai bogate fertilităţĭ, unŭ adevĕratŭ »pămêntŭ alŭ făgăduinţei".

Câmpiile cele întinse suntŭ acoperite cu fire de paie înalte de unŭ statŭ de omŭ, care se légănă în unde la adierea vêntului, livedile cu nenumĕrate turme de oi şi de bivolĭ. Pe lângă acestea cerulŭ este acoperitŭ cu norĭ groşĭ de vijelie, carĭ se grămădescŭ pe munţii îmbrăcaţĭ în zăpadă şi udă câmpiile din când în când; printre norĭ lucesce schinteiândŭ căldurosulŭ sóre, ca sĕ încăldéscă ér vegetaţiunea. Aerulŭ este plinŭ de mirosurĭ plăcute, şi acésta nu este de a se privi numai alegoricŭ, precum se întêmplă de regulă în descrierĭ de călĕtorii, ci trebue considerată de adevĕrŭ din firŭ în pĕrŭ".

Aci observămŭ spre mai bună informaţiune a lectorilorŭ noştri, că căpitanulŭ de odinióră Moltke a fostŭ trimesŭ în Turcia la ordinulŭ regelui Prusiei, la dorinţa Sultanului, ca sĕ organiseze armata turcéscă după modelulŭ europeanŭ şi sĕ judece, respective aprecieze fortărĕţele turcescĭ după valórea lorŭ strategică.

(Va urma)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 22 Ianuariu st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5%	100.40
Rentă de hârtiă 5%	90 20
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	145.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	97.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	126 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	116 50
Bonurĭ rurale ungare	104.20
Bonurĭ cu cl. de sortare	103.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale transilvane	104.—
Bonurĭ croato-slavone	105.50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	—.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	119.50
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	121.75
Renta de hărtiă austriacă	80.50
Renta de arg. austr.	81 35
Renta de aurŭ austr.	111 80
Losurile din 1860	136.80
Acţiunile băncei austro-ungare	869 —
Act. băncei de creditŭ ung.	291.25
Act. băncei de creditŭ austr.	283.50
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.96
Napoleon-d'orĭ	10.05
Mărcĭ 100 împ. germ.	62 25
Londra 10 Livres sterlinge	127.10

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 10 Ianuarie st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	92 - -	93—
Renta rom. amort. (5%)	93 1/4	94 1/4
» convert. (6%)	86 1/4	87 3/4
Impr. oraş. Buc. (20 fr.)	33—	36—
Credit fonc. rural (7%)	101 3/4	102 1/2
» „ „ (5%)	85 1/4	85 3/4
» » urban (7%)	98 1/2	99 1/2
» » » (6%)	91—	93—
» » » (5%)	81 2/4	82 1/2
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	17.—	17. 1/2
Bancnote austriace contra aurŭ	2.01—	2.03—

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 24 Ianuariu st. n. 1887

Bancnote romănescĭ	Cump.	8.45	Vênd.	8.47
Argint romănesc	»	8.42	»	8.44
Napoleon-d'orĭ	»	9.99	»	10.03
Lire turcescĭ	»	11.26	»	11.30
Imperialĭ	»	10.26	»	10.30
Galbenĭ	»	5.94	»	5.96
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	116.—	»	117.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Concursŭ.

Despărţĕmêntulŭ XI (Selagianŭ) alŭ Associaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românŭ, în adunarea sa generală ţinută în T Sântu la 30 Augustŭ a. c., a decisŭ, ca spre a promulga cunoscinţele economiei de câmpŭ între poporulŭ ţĕranŭ şi învĕţĕtorĭ mai puţinŭ iniţiaţĭ — sĕ se escrie 2 premie de câte 15 fiorinĭ v. a. pentru 2 învĕţătorĭ selagianĭ, carĭ la primăvéra viitóre în comune desemnate prin comitetŭ sĕ ţină prelegerĭ practice din economia şi sĕ arangeze grădinele de pomăritŭ în aceleaşĭ comune.

Direcţiunea despărţĕmêntului pre basa decisiunei susamintite prin aceste învită pe dd. învĕţătorĭ românĭ selagianĭ, carĭ ar dorí a concurge la care-va din premie, respective pre lângă remuneraţiunea modestă indicată ar fi aplicaţĭ la primăvéra viitóre a ţiné prelegerĭ practice din economiă în vr'o 3—4 comune şi acolo după potinţă a arangia grădinele de pomăritŭ, celŭ multŭ pănă la 15 Faurŭ 1887 sĕ se însinueze la direcţiunea subsemnată.

Este prospectŭ, că pentru călĕtoriă vorŭ primi preiunctura gratuită din partea comunelorŭ.

Direcţiunea despărţĕmêntului XI. alŭ Associaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românŭ.

Şimleulŭ Silvaniei, la 10 Ianuarie 1887.

Alimpiu Barboloviciu, directorŭ. **Andreiu Cosma,** actuariu.

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealŭ (	—	—	—	1.14
(	—	—	—	—
Timişŭ	—	—	—	1.45
Braşovŭ (	—	—	—	—
(	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5.43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Haşfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighişóra (	11.29	—	9.19	—
(	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 00	—	10.16	—
Mediaşŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa mică	12.44	—	11.19	—
Micăsasa	1.05	—	11.31	—
			11.52	
Blaşiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12.48	—
Teiuşŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2 18	—
Vinţulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2 56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.55	—	4 51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Clușiu (	5.30	—	5 56	—
(	—	6 03	—	8.00
Nedeşdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirişŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	—	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mezŏ-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velinţe	—	—	—	3.54
Oradia-mare (	—	9.13	—	4.05
(	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1.23	7.23
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena (	—	—	2.15	—
(	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2 06	.
Fugyi-Vásárhely	—	—	9 41	2 17	—
Mezö-Telegd	—	7.33	10.19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriş	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeşdu	—	—	4.58	6.24	—
Clușiu (	—	10.28	5.26	6.43	—
	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriş	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
(	1 06	—	—	—	10.—
Uióra	1 13	—	—	—	10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1 41	—	—	—	10.48
Teiuşŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2 35	—	—	—	12.12
Blaşŭ	2.48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copşa mic	3 36	—	—	—	1.32
Mediaşŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.35	—	—	—	3.03
Sigişóra	5.12	—	—	—	3.49
Haşfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Braşovŭ (	9.21	—	—	—	9.15
(	—	—	1.55	—	—
Timişŭ	—	—	2.53	—	—
Predealŭ (	—	—	—	—	—
(	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vinţulŭ de josŭ	12.30	—	4.24
Şibotŭ	12.52	—	4.50
Orăştia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborşin	5.30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9.33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10.27
Paulişŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovaţŭ	7.59	—	11 25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok (	8 42	—	4 52
(	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
(	4 10	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	7.04
Glogovaţŭ	4.43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulişŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5.41	7.10	8 36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bêrzova	6 28	7.55	—
Soborşin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9.58	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9.51	10 42	—
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăştiă	11.11	11.37	—
Şibotŭ	11.43	12.—	—
Vinţulŭ de josŭ	12 18	12.29	—
Alba-Iulia	12 36	12.46	—
Teiuşŭ	1.29	1.41	—

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Haţegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Baniţa	3.05	—	6.41
Petroşenĭ	3.37	—	7.12

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8 17

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroşenĭ	10 07	—	6.10
Baniţa	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Haţegŭ	12 42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1 53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.